

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДАР БОРАИ САВДО ВА ХИЗМАТРАСОНИИ МАИШӢ

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2013, №3, мод.186; с. 2014, №3, мод.150;
Қонуни ҚТ аз 8.08.2015 с., № 1216)

Қонуни мазкур муносибатҳои ҷамъиятиро оид ба ташкил, танзим ва назорати савдо ва хизматрасониҳои маишӣ, инчунин фароҳам овардани шароити зарурӣ барои савдо ва хизматрасониҳои маишӣ бо мақсади қонеъ гардонидани талаботи истеъмолкунандагон ба мол, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳои маишӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Доираи амали Қонуни мазкур

1. Қонуни мазкур муносибатҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва субъектҳои хоҷагидорро вобаста ба ташкил ва амалӣ намудани савдо ва хизматрасониҳои маишӣ, инчунин муносибатҳои субъектҳои хоҷагидорро ҳангоми савдо ва хизматрасониҳои маишӣ танзим менамояд.

2. Муқаррароти Қонуни мазкур нисбат ба ташкил ва амалӣ намудани муносибатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба савдои хоричӣ, савдо дар биржаҳои молӣ, инчунин хариду фурӯши коғазҳои қиматнок, объектҳои молу мулки ғайриманқул, маҳсулоти таъиноти истеҳсолию техникӣ, аз ҷумла қувваи барқ ва энергияи гармӣ татбиқ намегардад.

3. Шартҳо ва тартиби фурӯши молҳои, ки муомилоти онҳо дар байни субъектҳои хоҷагидор маҳдуд аст, тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим карда мешаванд.

4. Муносибатҳои вобаста ба ташкили бозорҳои чаканафурӯшӣ, фурӯши мол дар бозорҳои чаканафурӯшӣ ва хизматрасониҳои маишӣ тибқи Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи савдо ва хизматрасониҳои маишӣ танзим карда мешаванд.

Моддаи 2. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

– *молҳои истеъмоли* – маҳсулоти дар шакли табиӣ ё коркардшудаи дар муомилот буда, ки онро инсон ҳамчун хӯрок истифода мебарад (аз ҷумла, маҳсулоти хӯроки кӯдакон, маҳсулоти хӯроки парҳезӣ), оби нӯшокии дар зарфҳо ҷойкардашуда, маҳсулоти спиртдор, оби ҷав, нӯшобаҳо ва нӯшокиҳои ғайриспиртӣ, ки дар асоси онҳо тайёр карда шудаанд, сақич, иловаҳои хӯрокворӣ ва ғайрибиологӣ;

– *хизматрасониҳои таъиноти истеъмоли* – натиҷаи ҳамкориҳои бевоситаи байниҳамдигарии фурӯшанда (иҷроқунанда) ва харидор (истеъмолкунанда), инчунин ғайриҳамдигарии шахсии фурӯшанда (иҷроқунанда) чиҳати қонеъ гардонидани талаботи харидор (истеъмолкунанда) ҳангоми хариду фурӯши мол, ташкил ва татбиқи истеъмоли маҳсулоти хӯроки умумӣ, хизматрасониҳои маишӣ ба аҳоли;

– *маҳсулоти истеҳсоли худии корхонаҳои хӯроки умумӣ* – таом ва маҳсулоти қаннодию кулинарӣ, нӯшокӣ, намудҳои нимтайёри онҳо, ки инсон истеъмоли менамояд ва дар корхонаҳои хӯроки умумӣ мутобиқи технология ва дастури (ретсепти) тайёркунӣ тавассути коркарди сард ё гарми маҳсулоти озуқаворӣ истеҳсол шуда, барои фурӯши минбаъда ва ташкили истеъмоли он пешбинӣ шудаанд; (ҚҚТ аз 14.03.14с., №1075)

– *савдо* – ғайриҳамдигарии шахсии ҳуқуқӣ ва соҳибқорони инфиродӣ оид ба муносибатҳои хариду фурӯши молҳои истеҳсолгардида, коркард ё харидшуда, инчунин иҷрои қору хизматрасониҳои маишӣ вобаста ба фурӯши маҳсулот;

– *феҳристи савдо ва хизматрасониҳои маишӣ* – низоми ягонаи иттилооти давлатӣ, ки маълумотро оид ба субъектҳои савдо ва хизматрасониҳои маишӣ дар бар мегирад;

– *савдои чакана* – намуди савдо вобаста ба хариду фурӯши молҳои ниёзи истеъмолкунанда дар раванди қонеъ гардонидани эҳтиёҷоти шахсӣ;

– *савдои хурди чакана* – намуди савдои чаканаи мол ва хизматрасонӣ, ки ба шароити махсуси нигоҳдорию фурӯши мол ва хизматрасонӣ тавассути объектҳои доимӣ, инчунин бо ёрии объектҳои сайёри таҳти идоракунии умумӣ қарордошта, аз ҷумла павилйонҳо, дӯконҳои хурд, автоматҳои молфурӯшӣ, аробачаҳои молфурӯшӣ, мағозаҳои автомобилӣ, автосистернаҳо, ки барои фурӯш таъин шудаанд;

– *шабакаи савдо* – маҷмӯи ду ё якчанд объектҳои савдо, ки таҳти идоракунии умумӣ қарор дорад ва бо тамғаи ягона ё дигар воситаҳои фардикунонӣ истифода бурда мешавад;

– *савдои яклухт* – намуди савдои мол барои истифода дар фаъолияти соҳибкорӣ (аз ҷумла, хариду фурӯш) ё барои дигар мақсадҳо таъин гардида, ба истифодаи шахсӣ, оилавӣ, рӯзгор ва дигар намуди истифодаи инфиродӣ вобаста намебошад ва дар объектҳои савдои махсусгардонидашуда ё омехта ҳангоми мавҷудияти нуктаҳои махсус анҷом дода мешавад;

– *хӯроки умумӣ* – фаъолияти шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ оид ба истеҳсол, коркард, фурӯши маҳсулоти кишоварзӣ ва озуқаворӣ;

– *корхонаи хӯроки умумӣ* – объекте (тарабхона, қаҳвахона, ошхона, бар, комбинати хӯроки умумӣ, фабрикаи кулинаруи мактабӣ, сеҳи озуқаворӣ барои мусофирони ҳавопаймоҳо, ошхонаи парҳезӣ, вагон-тарабхона, қаҳвахона-автомат, автоматҳои обфурӯшӣ, буфет, мағозаи (шӯъбаи) кулинаруи), ки барои истеҳсоли маҳсулоти кулинаруи, кулчақандҳо ва фурӯши онҳо ё ташкили истеъмол хӯроки умумӣ пешбинӣ гардидаанд; (ҚҶТ аз 14.03.14с., №1075)

– *дастури (ретсепти) таом ва маҳсулоти кулинаруи* – ҳуҷҷати асосии меъёрии технологияе, ки ба ҷараёни технологӣ ва маҳсулоти тайёр талаботи ягона дошта, муайянкунандаи меъёрҳои харчи ашё ва маҳсулот ҳангоми тайёр намудани таом ва маҳсулоти кулинаруи дар корхонаҳои хӯроки умумӣ истифода мегардад;

– *хизматрасонии маишӣ* – фаъолияти шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ оид ба иҷрои қисми хизматрасонии пулакӣ барои қонеъгардонии эҳтиёҷоти маишӣ ё дигар эҳтиёҷоти шахсии истеъмолкунандагон мутобиқи номгуӣ хизматрасонӣ (ба истиснои гаравхона (ломбард) тибқи шартномаи пудратии маишӣ ё шартномаи хизматрасонии маишии пулакӣ); (ҚҶТ аз 14.03.14с., №1075)

– *корхонаҳои хизматрасонии маишӣ* – ташкилотҳои хизматрасон, ки фаъолияти онҳо ба қонеъгардонии талаботи аҳоли ба хизматрасонии маишӣ нигаронида шудаанд (устохонаҳо, ателйе, бунгоҳҳои қабул, хушқашӯй, ҳаммом, шустагарӣ, сартарошхона, суратгирхона ва ғайра);

– *маркази логистикӣ* – корхонаи махсусгардонидашудае, ки вазифаи асосии он аз ҷойгиркунонӣ ва нигоҳдорию борҳо (молҳо), ба ҷо овардани расмиёти гумрукӣ ва хизматрасонии иттилоотӣ иборат мебошад;

– *субъекти савдо ва хизматрасонии маишӣ* – шахси ҳуқуқӣ ё соҳибкори инфиродӣ, ки мол ё хизматрасониро ба истеъмолкунанда бо роҳи савдои чакана ё савдои хурди чакана пешниҳод мекунад ва (ё) мефурӯшад, хизматрасонии хӯроки умумӣ ва хизматрасонии маиширо ба аҳоли анҷом медиҳад, инчунин шахсе, ки хоҷагии ёрирасони шахсӣ дошта, маҳсулоти кишоварзӣ дар он истеҳсол ё коркарднамудаашро бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон савдо мекунад;

– *объекти савдои чакана, хӯроки умумӣ ва хизматрасонии маишӣ* – объектҳои доимӣ ва сайёр, бино ё як қисми бино, иморат ё як қисми иморат, ки барои савдои чакана, хизматрасонии хӯроки умумӣ, хизматрасонии маишӣ ба аҳоли, ҳисоббаробаркунии музднок бо истеъмолкунандагон ҳангоми фурӯши мол бо таҷҳизоти махсуси савдою технологӣ ҷиҳозонида шудаанд;

– *объекти доимии савдо* – бино ё як қисми бино, иморат ё як қисми иморат, ки, бо пойдевори чунин бино, иморат ба замин мустақам пайваст шуда, ба шабакаҳои таъминоти муҳандисию техникӣ васл мебошад; (ҚҶТ аз 14.03.14с., №1075)

– *объекти сайёри савдо* – бинои муваққатӣ ё конструксияи муваққатӣ, ки новобаста ба пайваст будан ё набудан ба шабакаҳои муҳандисию техникӣ дар қитъаи замин устувор намебошад; (ҚҶТ аз 14.03.14с., №1075)

– *объекти сайёри савдои хурди чакана* – ғурфа, автосистернаҳо ва аробачаҳо, ки барои фурӯши мол ва ё маҳсулоти хӯроки умумӣ ва (ё) хизматрасонӣ пешбинӣ шудаанд;

– *бозори фурӯши чакана* – маҷмӯи молу мулк, ки аз қитъаи замини аз ҳудуди ҳамшафат ҷудо ва бо объектҳои дар он қарордошта, аксаран аз объектҳои шабакаи савдои хурди чаканаи дорои вазифаи мутамаркази хизматрасонӣ, идоракунӣ ва муҳофизатӣ иборат буда, барои фурӯши молҳо (иҷрои қорҳо, хизматрасонии маишӣ) дар асоси нархҳои озоди бевосита ҳангоми бастанӣ шартномаҳои хариду фурӯши чакана ва шартномаҳои пудратии маишӣ муайяншуда пешбинӣ гардидаанд;

– *бозори универсалӣ* – бозори фурӯши чакана, ки дар он камтар аз ҳаштод ғоизи миқдори умумии ҷойҳои савдо барои фурӯши як навъи мол таъин гардидааст;

– *бозори махсусгардонидашуда* – бозори фурӯши чакана, ки дар он бештар аз ҳаштод фоизи миқдори умумии ҷойҳои савдо барои фурӯши як навъи мол таъин гардидааст;

– *бозори кооперативии кишоварзӣ* – бозори маҳсулоти кишоварзӣ, ки он аз ҷониби ташкилоти мутобиқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шакли кооперативи истеъмолий ба қайди давлатӣ гирифташуда идора карда мешавад;

– *бозори кишоварзӣ* – бозори махсусгардонидашуда, ки дар он фурӯши маҳсулоти кишоварзӣ ба роҳ монда мешавад;

– *маъмурияти бозор* – шахси воқеӣ ё ҳуқуқие, ки ба субъектҳои соҳибкорӣ барои савдо ва хизматрасонии маишӣ шароит фароҳам меорад, *ҷойҳои савдо ва хизматрасонии маиширо ҷудо намуда, феҳристи фурӯшандаҳои бозор ва феҳристи шартномаҳоро дар бораи пешниҳоди ҷойҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ* пеш мебарад; (ҚҶТ аз 14.03.14с., №1075)

– *ҷойи савдо дар бозор* – ҷой дар бозор (аз ҷумла павилйон, дӯкоча, хайма, ғурфа), ки аз ҷониби маъмурияти бозор махсус барои фурӯши молҳо (ичрои қору хизматрасонӣ) ҷудо карда ва таҷҳизонида шуда, ба талаботи муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи танзими савдо ҷавобгӯ мебошад;

– *корти фурӯшанда* – овезаи сарисинагӣ оид ба маълумоти асосӣ дар бораи фурӯшанда, ки тибқи талаботи муқаррарнамудаи Қонуни мазкур аз ҷониби маъмурияти бозор ба фурӯшанда дода мешавад;

– *феҳристи фурӯшандаҳои бозор* – номгуӣ маълумот оид ба фурӯшандаҳо, ки аз ҷониби маъмурияти бозор тартиб дода мешавад;

– *феҳристи шартномаҳо дар бораи пешниҳоди ҷойҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ* – номгуӣ маълумот оид ба фурӯшандаҳо, пудратчиҳо ва иҷрокунандагон тибқи шартномаи басташуда бо маъмурияти бозор. (ҚҶТ аз 14.03.14с., №1075)

Моддаи 3. Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи савдо ва хизматрасонии маишӣ

Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи савдо ва хизматрасонии маишӣ ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад.

Моддаи 4. Принсипҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ

Савдо ва хизматрасонии маишӣ ба принсипҳои зерин асос меёбанд:

– таъмини амнияти озуқаворӣ;

– асоснок ва объективӣ будани тадбирҳои танзими давлатии савдо ва хизматрасонии маишӣ;

– ҳамгироии механизмҳои танзимкунӣ бо принсипҳо ва меъёрҳои умумиэтирофшудаи ҳуқуқи байналмилалӣ ва созишномаҳои байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон;

– беасос даҳолат накардани мақомоти давлатӣ ба танзими савдо ва хизматрасонии маишӣ;

– ҳифзи бозори мол ва хизматрасонии таъиноти истеъмолии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз молҳои бесифат ва қалбакӣ;

– ҳимояи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии субъектҳои савдо ва шаҳрвандон;

– таъмини муомилоти озоди мол ва хизматрасонии таъиноти истеъмолий дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон;

– дастгирии давлатии корхонаҳои хӯроки умумӣ ва хизматрасонии маишӣ.

Моддаи 5. Танзими давлатии савдо ва хизматрасонии маишӣ

Танзими давлатии савдо ва хизматрасонии маишӣ бо роҳҳои зерин амалӣ карда мешавад:

– муқаррар намудани талабот ва қоидаҳои ташкил ва амалигардонии он;

– танзими зиддиинҳисории савдо ва хизматрасонии маишӣ;

– таъминоти иттилоотӣ дар ин соҳа;

– назорати давлатӣ дар соҳаи савдо ва хизматрасонии маишӣ;

– бамеъёргирии техникӣ, стандартизатсия, тасдиқи мутобиқат ба талаботи санадҳои меъёрии техникӣ дар соҳаи *бамеъёрдарории* техникӣ ва стандартизатсия ва бақайдгирии молҳо, сертификатсияи дастури (ретсепти) таомҳо, маҳсулоти кулинарию қаннодӣ ва дигар маҳсулоти хӯроки умумӣ. (ҚҶТ аз 14.03.14с., №1075)

БОБИ 2.

ИДОРАКУНӢ ДАР СОҲАИ ТАНЗИМИ САВДО ВА ХИЗМАТРАСОНИИ МАИШӢ

Моддаи 6. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ба салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи танзими савдо ва хизматрасониҳои маишӣ мансуб мебошанд:

- татбиқи намудани сиёсати давлатӣ дар соҳаи савдо ва хизматрасониҳои маишӣ;
- таҳия ва тасдиқи намудани концепсия ва дурнамои давлатӣ дар соҳаи савдо ва хизматрасониҳои маишӣ, ки ба таъмини амнияти озуқаворӣ нигаронида шудаанд; (ҚҶТ аз 14.03.14с., №1075)
- муайян намудани мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи танзими давлатии савдо ва хизматрасониҳои маишӣ;
- тасдиқи барномаҳои оид ба самтҳои афзалиятноки савдо ва хизматрасониҳои маишӣ;
- тасниф ва истифода аз дигар усулҳои танзими савдо ва хизматрасониҳои маишӣ;
- тасдиқи қоидаҳои пешбурди савдо ва хизматрасониҳои маишӣ, инчунин пешбурди феҳристи онҳо;
- амалӣ намудани салоҳияти дигаре, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи танзими савдо ва хизматрасониҳои маишӣ муқаррар намудааст.

Моддаи 7. Ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи танзими савдо ва хизматрасониҳои маишӣ

Ба ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи танзими савдо ва хизматрасониҳои маишӣ (минбаъд – мақоми ваколатдори давлатӣ) дохил мешаванд:

- таҳияи пешниҳодот оид ба рушди савдо ва хизматрасониҳои маишӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- иштирок дар татбиқи чораҳои таъмини амнияти озуқаворӣ;
- тасдиқи тавсияҳои методӣ оид ба таҳияи барномаҳои минтақавии рушди савдо ва хизматрасониҳои маишӣ;
- таҳияи пешниҳодҳо ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба рушди савдо ва хизматрасониҳои маишӣ, фароҳам овардани шароити мусоид барои истеҳсол ва фурӯши мол (хизматрасониҳои маишӣ) ва ғайи гардонидани бозори истеъмолӣ бо молҳо;
- ташаккул додани маҳзани иттилоотии ҷумҳуриявии давлатӣ оид ба бозори молҳо ва хизматрасониҳои таъиноти истеъмолӣ, инчунин муқаррар намудани санадҳои иттилоотӣ, ки барои ташкили маҳзани иттилоот дар соҳаи танзими давлатии савдо ва хизматрасониҳои маишӣ ҳатман пешниҳод карда мешаванд;
- сари вақт огоҳ намудани субъектҳои савдо ва хизматрасониҳои маишӣ оид ба ворид намудани тағйири иловаҳо ба қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи танзими давлатии савдо ва хизматрасониҳои маишӣ;
- амалӣ намудани дигар ваколатҳои, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

Моддаи 8. Ваколатҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи танзими давлатии савдо ва хизматрасониҳои маишӣ

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи танзими савдо ва хизматрасониҳои маишӣ ваколатҳои зеринро доранд:

- гузаронидани мушоҳидаҳои иттилоотию таҳлилии вазъи бозори молҳои муайян ва анҷом додани савдо ва хизматрасониҳои маишӣ;
- таҳия ва татбиқи чорабиниҳои, ки ба рушди савдо ва хизматрасониҳои маишӣ мусоидат менамоянд;
- таҳия ва татбиқи барномаҳои минтақавии рушди савдо ва хизматрасониҳои маишӣ;
- тасдиқи нақшаи ҷойгиркунонии объектҳои савдо дар маҳалҳо мутобиқи нақшаҳои рушди минтақаҳо;
- ташаккули захираҳои иттилоотии шаҳру ноҳияҳо барои таъмини фаъолияти самараноки бозори мол ва хизматрасониҳои таъиноти истеъмолӣ;
- бо назардошти шароити маҳаллӣ муқаррар намудани номгуӣ намудҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ муҳими молу хизматрасонӣ, ки барои фурӯш (ё хизматрасонӣ) дар объектҳои махсусгардонидашуда ҳатмӣ мебошанд, ташкили хизматрасонӣ ба гурӯҳҳои алоҳидаи шахсоне, ки аз дастгирии иҷтимоӣ истифода мебаранд;

– муқаррар намудани тартиби ҷойгиркунонии объектҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ бо назардошти шароити маҳалл мутобиқи Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон; (ҚҶТ аз 14.03.14с., №1075)

– муқаррар намудани реҷаи кории ташкилоту объектҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ давлатӣ ва мувофиқа намудани реҷаи кории ташкилоту объектҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ гайридавлатӣ тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон; (ҚҶТ аз 14.03.14с., №1075)

– ташкили омӯзиш ва пешгӯии талабот ба мол ва хизматрасонии таъиноти истеъмолӣ, мушоҳидаи иттилоотию таҳлилии вазъи бозори молу хизматрасонии таъиноти истеъмолӣ дар ҳудуди шаҳру ноҳияҳо;

– ташаккули захираҳои иттилоотии давлатӣ дар бораи бозори мол ва хизматрасонии таъиноти истеъмолӣ дар шаҳру ноҳияҳо;

– таҳияи барнома ва муқаррар намудани талаботи ягона бо мақсади ороиш додани корхонаҳои бозори истеъмолӣ вобаста ба санаҳои муҳими давлатӣ ва ба таври мушаххас ҷойгир намудани иттилоот бо назардошти шароити маҳалл;

– ташаккули захираи мол бо назардошти эҳтимолияти руҳ додани ҳолатҳои фавқуллода;

– ҳавасмандгардонӣ ва дастгирии татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ оид ба сохтмони марказҳои логистикӣ молрасонӣ, қабул ва нигоҳдории маҳсулоти кишоварзӣ, ташаккули гурӯҳи молҳо барои фиристодан ба субъектҳои хоҷагидори савдои яклухт ва (ё) чаканаи маҳсулоти кишоварзӣ ва озуқаворӣ;

– дастгирии ташкилотҳои кооператсияи истеъмолӣ, хоҷагиҳо ва кооперативҳои кишоварзӣ, ки дар маҳалҳо бо хариду фурӯш машғуланд;

– ҳавасмандгардонӣ ба кори Ҷамоати кӯҳна ва ҳамкориҳои муштаракӣ субъектҳои савдо, молрасонӣ, гузаронидани намоишҳо ва ярмаркаҳо дар соҳаи савдо ва хизматрасонии маишӣ;

– андешидани тадбирҳо барои ҳавасмандгардонии иқтисодӣ ва дастгирии сохтмон, ҷойгиркунонии объектҳои инфрасохтори иҷтимоӣ ва таъмини дастрасии субъектҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ ба молу мулкҳои давлатӣ;

– таҳлили нишондиҳандаҳои молиявӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва дигар нишондиҳандаҳои вазъи савдо дар минтақаҳои маъмурию ҳудудӣ ва самарабахшии тадбирҳои андешидашуда оид ба рушди савдо ва хизматрасонии маишӣ;

– таҳия ва тасдиқи нақшаи ҷойгиркунонии объектҳои сайёри савдо бо назардошти таъмин намудани аҳоли бо майдонҳои савдо;

– мусоидат ва дастгирии ҳамаҷониба оид ба фароҳам овардани шароит барои фурӯши молҳои истеҳсоли ватанӣ;

– амалӣ намудани дигар ваколатҳое, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

БОБИ 3.

ОБЪЕКТҲОИ САВДО, ХУСУСИЯТҲОИ ТАШКИЛИ САВДО, ХИЗМАТРАСОНИИ МАИШӢ, НАМУДҲО ВА ҶОЙГИРКУНИИ ОНҲО

Моддаи 9. Объектҳои савдо ва намудҳои асосии савдо

1. Ба объектҳои савдо мансубанд:

– объектҳои савдо;

– объектҳои хӯроки умумӣ.

2. Ба намудҳои асосии савдо савдои яклухт, савдои чакана, хӯроки умумӣ ва дигар намудҳои савдо, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, дохил мешаванд.

3. Хӯроки умумӣ тавассути объектҳои хӯроки умумӣ ба роҳ монда шуда, ба намудҳое (опшона, тарабхона, қаҳвахона, бар ва ғайра) ҷудо мегардад, ки дорои категорияҳои нархгузори иловагӣ (люкс, оӣ, яқум, дуюм, сеюм) ё бе нархгузори иловагӣ мебошанд.

4. Тартиби ҷудо намудани объектҳои хӯроки умумӣ ба намудҳо ва дараҷаи мансубияти онҳо ба ин ё он категорияи нархгузорӣ аз ҷониби соҳибони ин объектҳо бо тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ муайян карда мешавад.

Моддаи 10. Хусусиятҳои ташкили хӯроки умумӣ

1. Субъектҳои савдо дар соҳаи хӯроки умумӣ хизматрасонии хӯроки умумиро оид ба қонеъгардонии талаботи истеъмолкунанда ба хӯрок ва таъмини фароғат амалӣ менамоянд.

2. Хизматрасонии корхонаҳои хӯроки умумии дорои намуд ва дараҷаҳои гуногун дар шаклҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- ғизогири;
- тайёр намудани маҳсулоти кулинарӣ ва маҳсулоти қаннодӣ;
- ташкили истеъмоли ва хизмат;
- фурӯши маҳсулоти кулинарӣ;
- ташкили фароғат;
- иттилоотию машваратӣ;
- дигар намудҳои хизматрасонӣ, ки онҳоро қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст.

3. Пешниҳоди таомнома ба мизоҷон дар объектҳои хӯроки умумӣ ҳамчун пешниҳод (офертаи оммавӣ) барои бастании шартномаи хариду фурӯши маҳсулоти хӯроки умумии дар таомнома зикршуда эътироф карда мешавад.

4. Маҳсулоти истеҳсоли худи корхонаҳои хӯроки умумӣ тибқи технология ва дастури (ретсепти) тайёркунии таомҳо, маҳсулоти кулинарӣ ва қаннодӣ дар асоси дастури (ретсепти) таомҳо ва маҳсулоте, ки барои истифодаи ҳатмӣ дар корхонаҳои хӯроки умумии ҳама гуна шаклҳои моликият аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ тасдиқ карда шудааст, тайёр карда мешавад.

5. Субъектҳои савдо дар соҳаи хӯроки умумӣ метавонанд ҳам шахсони ҳуқуқии мустақили ҳама гуна шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва ҳам воҳидҳои сохтори корхонаҳои истеҳсоли бошанд.

6. Субъектҳои савдо дар соҳаи хӯроки умумӣ, ки воҳиди сохтори корхонаҳои истеҳсоли, муассисаҳо ва дигар ташкилотҳо мебошанд, аз ҳуқуқ ва имтиёзҳои ба дигар воҳидҳои сохтори чунин корхонаҳо, муассисаҳо ва дигар ташкилотҳо пешниҳодшуда баробар истифода мебаранд.

7. Ба субъектҳои савдо дар соҳаи хӯроки умумӣ, ки хизмати муассисаҳои табобатӣ, талабагон, донишҷӯён, нафақахӯрон, маъҷубон ва дигар гурӯҳҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ осебпазирро анҷом медиҳанд, дар асоси шартномаҳо шароити имтиёзноки иҷораи бино, хизматрасонии коммуналӣ ва дигар хизматрасонӣ фароҳам оварда мешаванд.

8. Муқаррароти Қонуни мазкур ва стандартҳо оид ба хизматрасонии хӯроки умумӣ мутобиқи стандартҳои давлатии соҳаи хӯроки умумӣ ҳамзамон бо дигар стандартҳои соҳаи хӯроки умумӣ истифода гардида, нисбат ба корхонаҳои хӯроки умумии ҳамаи шаклҳои моликият, намуд ва дараҷаҳои гуногун, инчунин соҳибкорони инфиродӣ, ки дар соҳаи хӯроки умумӣ фаъолият менамоянд, татбиқ мегарданд.

9. Стандартҳои зикргардида аз ҷониби корхонаҳои хӯроки умумӣ ва соҳибкорони инфиродӣ барои ташкили фаъолияти худ, инчунин барои амалӣ намудани сертификатсияи хӯроки умумӣ тибқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон бо мақсади таъмини бехатарии ҳаёт ва саломатии истеъмолкунандагон ва ҳифзи муҳити зист истифода бурда мешаванд. **(ҚҶТ аз 8.08.15с., №1216)**

Моддаи 11. Савдо дар бозор

1. Дар бозор фурӯши яклухт ва чаканаи маҳсулоти озуқаворӣ ва ғайриозуқаворӣ, молҳои саноатӣ, маҳсулоти кишоварзӣ, мевачоти растаниҳои худрӯй, дигар молҳои истеъмоли ва ғайристеъмоли, инчунин чорво амалӣ карда мешавад.

2. Савдо дар бозор дар объектҳои савдо бо фароҳам овардани шароити зарурии хариди мол, иҷрои корҳо, хизматрасонӣ, нигоҳдорӣ ва фурӯши мол бо истифодаи таҷҳизоти савдо ва таҷҳизоти технологияи савдо (пештахта, пешдӯкӯн, яҳдон ва дигар таҷҳизот), асбобҳои ченаки вазн мутобиқи талаботи санитарияи гигиенӣ, зидди сӯхтор, ҳифзи табиат ва дигар талаботи муқаррарнамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон амалӣ гардонида мешавад.

3. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ тибқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон рӯи қорӣ бозорҳои давлатиро муқаррар ва ғайридавлатиро мувофиқа менамояд. **(ҚҶТ аз 14.03.14с., №1075)**

4. Фурӯшанда дар ҷойи савдо бояд дорои чунин мавод бошад:

- овеза бо нишондоди номи ташкилот, иттилоот дар бораи макони ҷойгиршавии он;
- китоби сабти арзу шиқоят ва пешниҳодот;
- ҳуҷҷатҳое, ки манбаи воридшавии молҳоро нишон медиҳанд;
- ҳуҷҷатҳое, ки сифат ва бехатарии молҳоро тасдиқ мекунанд;
- дафтарчаи тиббии намунаи муқарраргардида;
- корти фурӯшанда.

5. Ташкили фурӯши мол (иҷрои қору хизматрасонӣ) дар бозор ба зиммаи маъмурияти бозор вогузор карда мешавад.

6. Дар доираи фаъолияти мазкур маъмурияти бозор ҳамарӯза санчиши талаботи зеринро амалӣ менамояд:

- корти фурӯшанда бо зикри насаб, ном, номи падари фурӯшанда ва номи ташкилот;
- ҷойҳои савдои аз ҷониби онҳо ишғолкардашуда;
- ҳангоми ошкор шудани ҳолатҳои риоя накардани талаботи зикргардида, тадбирҳои бартаараф кардани онҳоро меандешад ё дар ҳамон рӯз мақомоти дахлдори назоратӣ ва санчиширо огоҳ месозад.

7. Маъмурияти бозор ӯҳдадор аст, ки баҳисобирии маблағ ва молу мулкро ба роҳ монад, талаботи муқаррарнамудаи қонунгузорию хангоми ҳисоббаробаркунӣ бо субъектҳои савдо дар бозор риоя намояд, субъектҳои савдору дар бораи тағйир ёфтани тарифи пардохт дар мӯҳлати на дертар аз 3 рӯз огоҳ намояд.

8. Аз ҷониби ташкилот ва маъмурияти бозор иҷро накардани ӯҳдадориҳои бо қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ба зиммаи онҳо гузошташуда (риоя накардани меъёрҳои шахрсозӣ ва сохтмон, талаботи бехатарии зидди сӯхтор, санитарияю эпидемиологӣ, ҳифзи муҳити зист, пешниҳод накардани иттилоот ба мақомоти дахлдори назоратӣ ва ғайра) метавонад боиси ба ҷавобгарӣ кашидани ҳам ташкилот, ҳам шахсони мансабдори он, аз ҷумла манъ кардани фаъолияти ташкилот гардад.

9. Ба зиммаи маъмурияти бозор ӯҳдадорию пешбурди феҳристи фурӯшандаҳои бозор ва феҳристи шартномаҳо дар бораи пешниҳоди ҷойҳои савдо *ва хизматрасонию маишӣ* вогузор карда мешавад. Иттилоот оид ба феҳристҳои зикргардида метавонад аз ҷониби мақомоти андоз бо мақсади назорат дархост карда шавад. (ҚҚТ аз 14.03.14с., №1075)

Моддаи 12. Меъёрҳои ҳадди ақалли таъмини аҳоли бо майдонҳо барои бунёди объектҳои савдо ва хизматрасонию маишӣ

1. Мақсади рушди савдо ва хизматрасонию маишӣ аз ноил гардидан ба меъёрҳои ҳадди ақалли таъмини аҳоли бо майдонҳо барои бунёди объектҳои савдо ва хизматрасонию маишӣ – меъёрҳои асосии арзёбии дастрасии молҳои истеъмоли ва ғайриистеъмоли, дастрасии хизматрасонию маишӣ барои аҳоли ва қонеъгардонии талабот ба чунин молҳо ва хизматрасонӣ иборат мебошад.

2. Меъёрҳои ҳадди ақалли таъмини аҳоли бо майдонҳо барои бунёди объектҳои савдо ва хизматрасонию маишӣ аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ бо тартиби пардохти чунин меъёрҳо, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ намудааст, таҳия карда мешаванд.

3. Меъёрҳои ҳадди ақалли таъмини аҳоли бо майдонҳо барои бунёди объектҳои савдо ва хизматрасонию маишӣ дар таркиби ҳуҷҷатҳое, ки самти рушди иҷтимоию иқтисодии вилоятҳо, шаҳрҳо ва ноҳияҳоро муайян менамоянд, тасдиқ гардида, дар ҳуҷҷатҳои банақшагирии ҳудудӣ, нақшаҳои генералӣ, барномаҳои ҳудудӣ ва минтақавии рушди савдо ва нақшаҳои ҷойгиркунонии объектҳои сайёри савдо ба ҳисоб гирифта мешаванд.

Моддаи 13. Талабот нисбат ба ҷойгиркунонии объектҳои савдои чакана, ҳӯроки умумӣ ва хизматрасонию маишӣ

1. Субъектҳо барои фаъолият кардан дар бозори мол ва хизматрасонию таъиноти истеъмоли объектҳои асосӣ ва ғайриасосии махсус таҷҳизонидашудаи доимӣ ва сайёрро истифода мебаранд.

2. Ҷойгиркунонии объектҳои зерин дар бинои истиқоматӣ, дар дохили бинои ба таври иловагӣ сохташуда, инчунин бинои иловагии дар манзили истиқоматӣ сохташуда манъ аст:

- объектҳои речаи корашон баъди соати 23.00;
- ҳаммом ва саунаҳо;
- объектҳои ҳӯроки умумӣ бо миқдори беш аз 50 ҷойи нишаст ё майдони умумии беш аз 250 метри мураббаъ бо истифодаи дастгоҳи пахши мусиқӣ;
- шустагарӣ ва хушкшӯй (ба истиснои бунгоҳҳои қабул ва шустагариҳои худхизматрасон бо иқтидори то 75 кг дар як рӯзи корӣ);
- студияҳои сабти овоз;
- маҳдудиятҳои дигаре, ки қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст.

3. Дар объектҳои савдо, ҳӯроки умумӣ ва хизматрасонию маишӣ ҷойгиркунонии толорҳои бизнеси бозӣ, автоматҳои бозӣ ва ғайра, ба истиснои толорҳои бозиҳои кӯдакона манъ аст.

4. Объектҳои асосӣ, ғайриасосии доимӣ ва бозорҳои бо асбобу анҷоми махсуси савдою технологӣ ҷиҳозонидашуда мувофиқи ҳулосаи комиссияи давлатии қабул ба истифода дода мешаванд.

5. Ҳангоми аз ҷониби субъекти савдои чакана, ҳӯроки умумӣ ва *хизматрасонию маишӣ* гайридавлатӣ қабул намудани қарор дар бораи речаи кори шабонарӯзии объект чунин реча тибқи қонунгузорию

Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ *мувофиқа* карда мешавад. (ҚҶТ аз 14.03.14с., №1075)

Моддаи 14. Хусусиятҳои ҷойгиркунонӣ ва ташкили бозор

1. Бозор аз ҷониби шахсони воқеӣ ё ҳуқуқӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси озмун ва талаботи меъморӣ ва шахрсозӣ ташкил карда мешавад.

2. Ҳангоми зарурати ташкили ин ё он намуди бозор ҳолатҳои зерин ба назар гирифта мешаванд:

– зарурати таъмини аҳолии маҳалли муайян бо ин ё он намуди мол;

– мавҷудияти қитъаи замин барои ташкили бозор;

– баҳисобгирии талаботу пешниҳоди сокинони маҳалли мазкур.

3. Ҳуҷҷатҳои иҷозатдиҳанда, ки барои ташкили бозор заруранд, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешаванд.

4. Тарҳкашӣ, азнавттарҳкашӣ ва сохтмони биноҳои бозор, таҷдид ва навсозии биноҳо, иморатҳо, иншоот ва биноҳои дар онҳо мавҷудбуда аз ҷониби маъмурияти бозор бо риояи меъёру қоидаҳои меъморӣ, шахрсозӣ, санитарияи гигиенӣ ва иморатсозӣ, талаботи асосие, ки мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ муқаррар намудааст, амалӣ гардонидани мешаванд.

5. Таҷҳизонидан ва нигоҳдориҳои бозор, таваққуфҳои воситаҳои нақлиёт, ҷойҳои истифодабарии умум, мавзёе барои ҷойгиркунонии воситаҳои оташнишонӣ ва аз сӯхтор огоҳкунандаи шахрвандон ҳангоми руҳ додани ҳолатҳои садамавӣ ва фавқулодда, ҷойи муносиб барои насби маводи иттилоотию маълумотӣ оид ба қоидаҳои тартиби фаъолият дар бозор, маъмурияти бозор ва роҳбари он, дар бораи ҳифзи ҳуқуқи истеъмолкунандагон ва таъминкунандаи робита бо мақомоти дахлдори назоратӣ, инчунин рақамҳои телефони мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии дахлдор (рақами телефонҳои «Робитаи мустақим») барои мурочиати шахрвандон аз ҷониби маъмурияти бозор амалӣ гардонидани мешаванд.

6. Дар бозорҳои фуруши маводи истеъмолӣ лабораторияҳо (байторӣ, санитарӣ ва ғайра) барои ташҳиси маводи фурушии хӯрокворӣ ташкил карда мешаванд.

7. Ҳангоми фуруши молҳо (иҷрои қору хизматрасонӣ) бо истифодаи воситаҳои ченак (тарозу, санги тарозу, зарфҳои ченақдор, метрҳо ва ғайра) бо мақсади аз ҷониби харидорон санҷидани саҳеҳии нарх, андоза ва вазни молҳои харидашуда (иҷрои қору хизматрасонӣ) дар ҷойи муносиби бозор асбобу анҷоми ченкунандаи ҷавобгӯи қоида ва меъёрҳои метрологӣ насб карда мешаванд.

8. Ба мақомоти қорҳои дохилӣ, инчунин бо талаби мақомоти назоратӣ ва санҷишӣ ба қормақдони онҳо барои иҷрои ўҳдадорихояшон бояд дар бозор утоқи доимӣ ва ё муваққатӣ ҷудо карда шавад.

9. Маъмурияти бозор вазифадор аст:

– бозорро дар ҳолати дахлдори санитарӣ ва техникӣ, ки ҳифзи муҳити зист, бехатарии эпидемиологӣ, эпизоотӣ ва экологиро дар мавзеи ҷойгиршавии он таъмин менамояд, нигоҳ дорад, инчунин барои бартараф ва нест кардани манбаъҳои бемориҳои сироятӣ ва паразитӣ ё паҳншавии ин бемориҳо ҳангоми пайдо шудани онҳо мусоидат намояд;

– барои ташкили савдо, аз ҷумла барои қабул, нигоҳдорӣ, фуруши мол (иҷрои қору хизматрасонӣ), таъминот бо барқу об, гармӣ ва канализатсия шароити зарурӣ фароҳам оварад;

– нигоҳдориҳои бехатарии молеро, ки барои нигоҳдорӣ супурда мешавад, таъмин намояд;

– талаботи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар бораи бехатарӣ аз сӯхтор иҷро намояд;

– дигар талаботи пешбининамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро иҷро намояд.

10. Ҷойҳои савдо дар бозор дар асоси нақшае, ки маъмурияти бозор дар мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба назорати таъмини бехатарӣ аз сӯхтор, ҳифзи тартиботи ҷамъиятӣ, назорати таъмини амнияти санитарияи эпидемиологии аҳолий, ҳифзи муҳити зист ва оид ба назорати ҳимояи ҳуқуқи истеъмолкунандагон таҳия ва тасдиқ намудааст, ҷойгир карда мешаванд. Ташкил ва пешниҳоди ҷойҳои савдо, ки дар нақшаи ҷойгиркунонии нуқтаҳои савдо пешбинӣ нашудаанд, манъ аст.

11. Ба маъмурияти бозор мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба фаъолияти зиддиинҳисорӣ ҳангоми тақсими ҷойҳои савдо ба миён гузоштани шартҳои маҳдудкунанда манъ аст.

12. Ҳангоми тартиб додан ва тасдиқ намудани нақшаҳои ҷойгиркунонии ҷойҳои савдо дар бозорҳои универсалӣ маъмурияти бозор барои анҷом додани фуруши маҳсулоти кишоварзӣ ба шахсоне, ки хоҷагии деҳқонӣ (фермерӣ), хоҷагии ёрирасони шахсӣ доранд, бо боғдорӣ, обҷорӣ ва чорводорӣ машғуланд, аз рӯи миқдори муайяннамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, ки дар ҳудуди он бозор ҷойгир аст, ҷойҳои савдо пешбинӣ ва ҷудо менамояд.

13. Маълумотеро, ки ҳангоми бастанӣ шартнома дар бораи ҷудо намудани ҷойи савдо пешниҳод мегардад, бо ҳуҷҷат тасдиқ кардан зарур аст.

14. Арзиши шартнома оид ба пешниҳоди ҷойи савдо аз ҷониби маъмурияти бозор муайян карда мешавад.

15. Зимни имконнопазирии истифодаи ҷойи савдо аз ҷониби шахсе, ки дар бораи ҷудо кардани ҷойи савдо шартнома бастааст, дар ҳолатҳои боздоштани мӯҳлати амал ё бекор кардани шартнома ё қатъи фаъолияти маъмурияти бозор маъмурияти бозор дар назди ин шахс мутобиқи қонунгузорию граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгар мебошад.

16. Ҳангоми тартиб додан ва тасдиқ намудани нақшаи ҷойгиркунонии ҷойҳои савдо дар бозори кишоварзӣ ва бозори кооперативии кишоварзӣ маъмурияти бозор вазифадор аст бевосита ба истеҳсолкунандагони маҳсулоти кишоварзӣ барои фуруши мол ба миқдори муқаррарнамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, аммо на камтар аз панҷоҳ фоиз аз шумораи умумии онҳо ҷойҳои савдоро пешбинӣ ва пешниҳод намояд.

17. Ҷойҳои савдо дар бозори кишоварзӣ ба истеҳсолкунандагони маҳсулоти кишоварзӣ, инчунин ба шахсоне, ки хоҷагии деҳқонӣ (фермерӣ), хоҷагии ёррасони шахсӣ доранд, бо боғдорӣ, обчакорӣ, чорводорӣ машғуланд, ба таври соддакардашуда ва бо тартиби муқаррарнамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ба мӯҳлати на зиёда аз 6 моҳ ҷудо карда мешаванд.

18. Фурушанда мол (иҷрои қору хизматрасонӣ)-ро дар бозор танҳо дар сурати мавҷудияти корти фурушанда, ки зимни бастанӣ шартнома дар бораи пешниҳоди ҷойи савдо дода мешавад, ба фуруш мебарорад.

19. Корти фурушанда ҳангоми бастанӣ шартнома дар бораи ҷудо кардани ҷойи савдо ба расмият дароварда, ба ҳар як фурушанда дода мешавад ва дар сари сина насб гардида, нисбат ба ҳамаи ҷойҳои савдои дар он зикрғфта дар доираи як бозор эътибор дорад.

20. Дар бозор (ба истиснои бозорҳои махсусгардонидашуда ва универсалӣ) фуруши молҳое, ки савдои озоди онҳо тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ ё маҳдуд карда шудааст, инчунин фуруши маҳсулоти зерин манъ карда мешавад:

- тамоқу, нӯшоқиҳои спиртӣ, маҳсулоти алкоғолӣ ва оби ҷав;
- маҳсулоти консервшудаи истеҳсоли хонагӣ, маҳсулоти кулинарии аз гӯшт, моҳӣ ва маҳсулоти қаннодии дар хона тайёргардида;
- молҳои табиоти маишӣ аз нигоҳи техникӣ мураккаб;
- ҳомилҳои иттилоотии компютерӣ;
- молҳои кимиёӣ барои рӯзгор, пестисидҳо ва агрокимиёҳо;
- маснуоти пиротехникӣ;
- маснуот аз металлҳои қиматбаҳо бо сангҳои қиматбаҳо, аз металлҳои қиматбаҳо бо сангҳои нимқиматбаҳо ва сунъӣ, сангҳои қиматбаҳои сайқалдодашуда;
- автомобилҳо, ядақҳо ва агрегатҳои рақамгузоришудаи онҳо.

21. Назорати риояи қоидаҳои савдо ва ташкили фаъолияти бозорҳо, ки Қонуни мазкур муқаррар намудааст, тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад. (ҚҶТ аз 8.08.15с., №1216)

22. Ҷойгиркунӣ, фаъолият ва назорати нуқтаҳои хизматрасонии маишӣ дар бозор тибқи муқаррароти қисмҳои 9-15 ва 18-21 моддаи мазкур ба роҳ монда мешаванд. (ҚҶТ аз 14.03.14с., №1075)

Моддаи 15. Тартиби ҷойгиркунонӣ ва ташкили фаъолияти объектҳои савдои чакана, хӯроки умумӣ ва хизматрасонии маишӣ дар ҳудудҳои алоҳидаи Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Ҷойгиркунонӣ ва ташкили фаъолияти объектҳои савдои чакана, хӯроки умумӣ ва хизматрасонии маишӣ дар ҳудудҳои алоҳида, аз ҷумла дар нақлиёти роҳи оҳан, нақлиёти ҳавой ва обӣ, минтақаи гумрукӣ ва муассисаҳои таълимӣ бо назардошти хусусиятҳои хоси гурӯҳи истеъмолкунанда бо тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешаванд.

2. Дар ҳудудҳои дар қисми 1 моддаи мазкур зикргардида метавонанд меъёрҳои пешниҳоди намудҳои алоҳидаи молҳо бо маҳдудкунии шаклҳои фуруши мол (хизматрасонӣ), номгӯи молҳои фурушӣ (хизматрасонӣ) ва речаи кори объектҳои савдои чакана, хӯроки умумӣ ва хизматрасонии маишӣ ҷорӣ карда шаванд.

Моддаи 16. Тартиби ҷойгиркунонӣ ва ташкили кори объектҳои доимӣ ва сайёри савдо, хӯроки умумӣ, хизматрасонии маишӣ ва шабакаи савдои хурди чакана

1. Ҳангоми нокифоягӣ ва ё сатҳи пасти таъминоти шабакаи савдои чакана, хӯроки умумӣ ва хизматрасонии маишӣ ба аҳоли, бо назардошти талабот ва тақлифҳои сокинони маҳалли мазкур, фаъолияти сохторҳои зерин иҷозат дода мешавад:

– объектҳои доимии ғайриасосии савдои хурди чакана – павилйонҳо дӯконҳо, автоматҳои савдо ва дигар биноҳои муваққатӣ;

– объектҳои сайёри савдои хурди чакана – ғурфаҳо, мағозаҳои автомобилӣ, автосистернаҳо, аробаҳо.

2. Объектҳои мазкур дар қитъаҳои замини холии маҳал тибқи нақшаҳои ҷойгиркунонии онҳо бо асосҳои зерин ҷойгир карда мешаванд:

– шартномаҳои иҷораи қитъаҳои замин барои объектҳои доимии ғайриасосӣ; (**ҚЧТ аз 14.03.14с., №1075**)

– иҷозате, ки аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ барои объектҳои сайёри савдои хурди чакана дода мешавад.

3. Тартиби таҳияи нақшаҳои ҷойгиркунонӣ ва ташкили кор, аз ҷумла талабот нисбат ба реҷаи кор ва махсусгардонии объектҳои доимии ғайриасосӣ ва объектҳои сайёри шабакаи савдои хурди чакана, тартиби додани иҷозат тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ муқаррар карда мешаванд.

4. Бо гузашти мӯҳлати иҷозат барои ҷойгиркунонӣ ва ба охир расидани шартномаи иҷораи қитъаи замин соҳиби объекти доимии асосӣ ё сайёри шабакаи савдои хурди чакана ўҳдадор аст фаъолияти худро қатъ намояд, ба истиснои ҳолатҳое, ки бо тартиби муқарраргардида мӯҳлати ҷойгиркунонӣ ва иҷораи қитъаи замин тамдид карда шуда бошад. (**ҚЧТ аз 14.03.14с., №1075**)

5. Тавассути объектҳои доимии ғайриасосӣ ё сайёри шабакаи савдои хурди чакана молҳое фурӯхта мешаванд, ки шароити махсуси нигоҳдорӣ ва фурӯшро талаб намекунанд ва хизматҳое расонида мешаванд, ки шароити махсуси хизматрасонино талаб намекунанд.

6. Дар объектҳои сайёри шабакаи савдои хурди чакана фурӯши молҳои озуқавории истехсоли ғайрисаноатӣ, ки борбандии саноатӣ нашудаанд ва молҳои озуқавории зудвайроншаванда ҳангоми мавҷуд набудани таҷҳизоти яхдонии коршоям манъ аст.

7. Дар объектҳои доимии ғайриасосӣ ва сайёри шабакаи савдои хурди чакана фурӯши тамоқу, нӯшоқиҳои спиртӣ, маҳсулоти алкоғолӣ ва оби ҷав, ба истиснои павилйонҳои ҷавобгӯи талабот ба объектҳои савдо оид ба фурӯши чунин маҳсулот, ки тибқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон муқаррар гардидаанд, манъ мебошад.

БОБИ 4.

ТАЛАБОТИ АСОСӢ БА СУБЪЕКТҲОИ САВДО ОИД БА ТАШКИЛ ВА АМАЛӢ НАМУДАНИ САВДО ВА ХИЗМАТРАСОНИИ МАИШӢ

Моддаи 17. Ҳуқуқ ва ўҳдадориҳои субъектҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ ҳангоми ташкил

ва амалӣ намудани савдо ва хизматрасонии маишӣ

1. Бо савдо ва хизматрасонии маишӣ субъектҳои пешбининамудаи Қонуни мазкур машғул мешаванд, ба шарт ки қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон тартиби дигареро пешбинӣ накарда бошад.

2. Субъектҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ ҳангоми ташкил ва амалӣ намудани фаъолияти худ, ба истиснои ҳолатҳои муқаррарнамудаи Қонуни мазкур ва дигар санадҳои қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон, мустақилона муайян менамоянд:

– машғул шудан бо савдо (савдои яклухт ва (ё) чакана, хизматрасонӣ дар соҳаи хӯроки умумӣ ва ё маишӣ);

– шакли савдо (дар объектҳои доимии савдо, берун аз объектҳои доимии савдо, аз ҷумла ярмаркаҳо, намоишҳо, дастифурӯшӣ, усули фосилавии фурӯши мол, фурӯши мол бо истифодабарии автоматҳо, дигар шаклҳои савдо);

– усули савдо (бо истифодабарӣ ва бе истифодабарии объектҳои савдо);

– махсусгардонии савдо (савдои универсалӣ ва махсусгардонидашуда, хизматрасонӣ оид ба хӯроки умумӣ ва ё хизматрасонии маишӣ);

– навъи объекти савдо, ки барои амалӣ гардонидани савдо истифода мегардад (объектҳои доимии савдо ва объектҳои сайёри савдо);

– асосҳо барои истифодабарии молу мулк ҳангоми савдо ва хизматрасонии маишӣ (ҳуқуқи моликият ва (ё) дигар асосҳои қонунӣ);

- нархи молҳои фурӯшӣ, хизматрасонии хӯроки умумӣ ва маишӣ;
- шакли интишори реклама дар объекти савдо ва хизматрасонии маишӣ ва пешдӯконҳои он;
- шартҳои бастанӣ шартномаҳои хариду фурӯши мол, шартномаҳои хизматрасонии пулакӣ.

3. Тартиб ва шартҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ чунин ҳолатҳоро дар бар мегирад:

- номгӯи (ассортименти) молҳои фурӯшӣ, маҳсулоти истехсоли худии корхонаҳои хӯроки умумӣ ва хизматрасонии маишӣ;
- речаи кор;
- тарз ва усулҳое, ки тавассути онҳо савдо ва хизматрасонии маишӣ амалӣ гардонидани мешавад;
- миқдор, навъҳо, моделҳои таҷҳизоти технологӣ, асбобу анҷоме, ки ҳангоми савдо ва хизматрасонии маишӣ истифода бурда мешаванд;
- усули ба маълумоти харидорон расонидани иттилоот дар бораи фурӯшанда, молҳои ба савдо пешниҳодшуда, хизматрасонӣ;
- кафолати сифат ва мӯҳлати амали он;
- тартиб ва шартҳои дигари савдо.

4. Тартиб ва шартҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ, ки дар қисми 3 моддаи мазкур пешбинӣ гардидаанд, нисбат ба корхонаҳо, муассисаҳо ва дигар ташкилотҳои савдо бо қарори мақомоти давлатии дахлдор муқаррар карда мешаванд.

5. Субъекти савдо ва хизматрасонии маишӣ ҳуқуқ дорад:

– аз мақоми ваколатдори давлатӣ иттилооти марбут ба ҳамаи масъалаҳои ташкили савдо ва хизматрасонии маишӣ, аз ҷумла санадҳои меъёрии ҳуқуқии танзимкунандаи масъалаҳои соҳаи савдоро дар бораи санҷишҳои пешбинишудаи фаъолияти онҳо (ба истиснои санҷишҳои амалиётӣ) талаб намояд ва мувофиқи масъалаҳои марбут ба риояи қонунгузорӣ оид ба танзими давлатии савдо ва хизматрасонии маишӣ тавзеҳоти хаттӣ гирад;

– манфиатҳои худро оид ба масъалаҳои муносибатҳои савдо шахсан ё тавассути намояндаи худ муаррифӣ намояд;

– ҳангоми гузаронидани назорати давлатии савдо дар соҳаи танзими савдо ва хизматрасонии маишӣ иштирок намуда, нусхаи ҳуҷҷатҳоро аз рӯи натиҷаи назорат талаб намояд;

– бо тартиби муқаррарнамудаи Қонуни мазкур ва дигар санадҳои қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон нисбат ба санадҳои санҷиши мақоми ваколатдори давлатӣ ва огоҳиномаҳо оид ба санадҳои санҷиши савдо ва амали (ё беамалии) шахсони мансабдори мақоми ваколатдори давлатӣ шикоят намояд;

– ҳифзи сирри тижоратиро аз шахсони мансабдори мақоми ваколатдори давлатӣ талаб намояд;

– иттилоот ва ҳуҷҷатҳоро, ки ба савдо ва хизматрасонии маишӣ дахлдор нестанд, пешниҳод накунад;

– аз шахсони мансабдори мақоми ваколатдори давлатӣ ва сохторҳои минтақавии он ҳангоми анҷом додани амалҳо нисбат ба субъектҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ риояи қонунгузориро дар соҳаи танзими давлатии савдо ва хизматрасонии маишӣ талаб намояд;

– санадҳо (қарорҳо) ва талаботи мақоми ваколатдори давлатӣ ва шахсони мансабдори онро, ки ба қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи танзими давлатии савдо ва хизматрасонии маишӣ ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба масъалаҳои танзими давлатии савдо ва хизматрасонии маишӣ мутобикат намекунад, иҷро накунад;

– аз шахсони мансабдори мақоми ваколатдори давлатӣ, ки санҷиш мегузаронанд, асоси гузаронидани санҷишро талаб кунад, бо шаҳодатномаи хизмати онҳо шинос шавад;

– аз мақоми ваколатдори давлатӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ҷуброни зарарро, ки дар натиҷаи қабули қарор ва амали (беамалии) шахсони мансабдори ӯ расидааст, талаб намояд;

– ҷиҳати гузаронидани санҷиши савдо ва хизматрасонии маишӣ мутахассисон, намояндагони ассотсиатсияҳо ва дигар ташкилотҳои ҷамъиятиро ҷалб намояд;

– субъекти савдо ва хизматрасонии маишӣ дорои дигар ҳуқуқҳои мебошад, ки қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

6. Ба субъектҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ ҳимояи судии ҳуқуқ ва манфиатҳои онҳо кафолат дода мешавад.

7. Тартиби ҳимояи ҳуқуқ ва манфиатҳои субъектҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ бо Қонуни мазкур ва дигар санадҳои қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

8. Иҷро накардан ё иҷрои номатлуби ўҳдадориҳо оид ба таъмини ҳуқуқҳои субъектҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ боиси ҷавобгарии пешбиниамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон мегардад.

9. Субъектҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ ҳангоми амалӣ намудани фаъолияти худ ўҳдадоранд:
– ба харидор дар бораи сифат ва маҳалли истеҳсоли мол ва хизматрасонӣ, хусусиятҳои истеъмолӣ, ўҳдадорихои кафолатӣ ва тартиби пешниҳоди арзу шикоят, усул ва қоидаҳои истифодабарии маҳсулот, тарзи нигоҳдории он, инчунин маҳалли қойгиршавӣ ва дигар реквизитҳои фурӯшанда ё тайёркунанда (ичрокунанда) иттилооти зарурӣ ва саҳеҳ пешниҳод намоянд;

– асбобҳои назоратии ченкунии ҷавобгӯи талаботи низоми давлатии таъмини ягонагии ченакхоро дар ҷойи муносиби объекти савдо қойгир намоянд;

– ҳангоми пайдоиши шубҳаи харидор нисбат ба ҳаҷм, вазн ва андозаи мол ба ў имконият фароҳам оранд, ки тавсифи зикргардидаи ченакхоро бо асбобҳои назоратии ченкунӣ мустақилона санҷад;

– ҳангоми фурӯши молҳое, ки тибқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон ба молҳои сертификатсияшаванда мансуб дониста шудаанд, бо талаби харидор сертификати мутобиқати молро (ё нусхаи онро) пешниҳод кунанд;

– бо тартиб ва ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон аз дастгоҳҳои назоратии ҳазинавии дорои хотираи фискалӣ истифода баранд;

– молеро, ки ҷавобгӯи талабот ва меъёрҳои беҳатарӣ нест, аз муомилот бароранд;

– дастурҳои мақоми ваколатдори давлатиро, ки бо тартиби муқарраргардида дода шудаанд, иҷро намоянд;

– ба мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба моҳияти масъалаҳои марбут ба иҷрои Қонуни мазкур ва риоя накардани қоидаҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ дар рафти аз ҷониби он гузаронидани тафтиш ва аз рӯи натиҷаҳои он тавзеҳот манзур намоянд;

– бо тартиби муқарраргардида пешбурди баҳисобгирии амалиёти молиро таъмин намоянд, ҳисоботи пешбининамудаи қонунгузори пешниҳод намоянд;

– дигар муқаррароти муайяннамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистонро риоя намоянд.

10. Корманд намояндаи расмии фурӯшанда (ичрокунанда) ҳисоб мешавад, ба шарте ки аз номи фурӯшанда (ичрокунанда) ва ҳимояи манфиати он тибқи ваколатнома ва ё қонун баромад кунад ё агар он мустақилона ба истеъмолкунандагон ба ҳайси фурӯшанда (ичрокунанда) хизмат расонад.

11. Фурӯшанда (ичрокунанда) ҳуқуқ дорад, ки хизматрасонии истеъмолкунандагонро мустақилона анҷом диҳад, агар он ҷавобгӯи ҳамаи талаботе бошад, ки мутобиқи Қонуни мазкур нисбат ба корманд муқаррар шудааст.

12. Фурӯшандагон (ичрокунандагон) барои иҷрои корҳое, ки бевосита бо хизматрасонии истеъмолкунандагон алоқаманданд, бояд кормандони тахассусӣ дошта бошанд, ки аз ҷумлаи кормандони ҳайати корхона буда, ба таври кироя кор мекунанд, таҳсилоти дахлдори касбӣ ва омодагии касбӣ, омодагии гигиении касбӣ доранд ва аз ташҳиси тиббӣ гузаштаанд.

13. Дар толори фурӯш кормандоне, ки бо хизматрасонии истеъмолкунандагон машғуланд, бояд либоси ягонаи махсус дошта бошанд.

14. Ба кори савдо ва хизматрасонии маишӣ шахсони зерин роҳ дода намешаванд:

– агар иҷозати дахлдори тиббӣ надошта бошанд, ба шарте ки, мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии дахлдор барои пешбурди ин гуна намуди савдо ва хизматрасонии маишӣ чунин иҷозат муқаррар гардида бошад;

– ноболиғони то 18-сола, ба истиснои ҳолатҳои муқаррарнамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон.

Моддаи 18. Таҳсилоти касбӣ, тайёри ва бозомӯзии касбӣ

1. Кормандоне, ки бевосита ба истеъмолкунандагон хизмат мерасонанд, бояд дар сатҳи на камтар аз курси таҳсилоти бо ҳуҷҷати дахлдор тасдиқшуда тайёрии касбӣ дошта бошанд.

2. Кормандон бояд ҳар се сол як маротиба аз ҳисоби маблағи фурӯшанда (ичрокунанда) аз бозомӯзии касбӣ гузаранд.

Моддаи 19. Муоинаи тиббӣ

1. Кормандон вазифадоранд аз муоинаи пешакии тиббӣ (ҳангоми қабул шудан ба кор) ва муоинаи даврии профилактикии тиббӣ бо тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тандурустӣ гузаранд.

2. Муоинаи пешакии тиббӣ аз ҳисоби худӣ кормандон ё аз ҳисоби корфармо гузаронида мешавад.

3. Муоинаҳои даврии профилактикии тиббӣ аз ҳисоби фурушанда (ичрокунанда) гузаронида мешаванд.

БОБИ 5.

ТАРТИБИ ХИЗМАТРАСОНӢ БА ГУРӢҲҶОИ АЛОҲИДАИ ИСТЕЪМОЛКУНАНДАГОН, НАРХГУЗОРӢ, НОМГӢИ МОЛҶО ВА НАМУДҶОИ ХИЗМАТРАСОНӢ АЗ ЧИҶАТИ ИҶТИМОӢ МУҶИМ

Моддаи 20. Ташкили хизматрасонӣ барои гурӯҳҳои алоҳидаи истеъмолкунандагон, ки аз ҳифзи

ичтимоӣ истифода мебаранд

1. Чӣҳати хизматрасонӣ ба гурӯҳҳои алоҳидаи истеъмолкунандагон, ки аз ҳифзи иҷтимоӣ истифода мебаранд, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар доираи ваколаташон метавонанд объектҳои махсусгардонидашудаи савдо ва хизматрасонии маиширо муайян намоянд, ки дар онҳо нархи мол (хизматрасонӣ) нисбат ба чунин моли (хизматрасонии) дар минтақа мавҷудбуда пасттар аст.

2. Мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар доираи ваколаташон бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ метавонанд усул ва механизмҳои мухталифи дастгирии чунин объектҳои савдо ва хизматрасонии маиширо амалӣ намуда, аз ҷумла барои субъектҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ имтиёзҳо фароҳам оваранд.

Моддаи 21. Нархгузорӣ дар соҳаи савдо ва хизматрасонии маишӣ

1. Нархи мол (қору хизматрасонӣ) аз ҷониби субъектҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ, ба истиснои талаботи пешбининамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба фаъолияти зиддиинҳисорӣ, мустақилона муайян карда мешавад. Ба танзими давлатии нархҳо танҳо тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода мешавад.

2. Нархи молҳое, ки субъектҳои савдо мефурушанд ва подоши хизматрасонии маишӣ, инчунин дигар шартҳои шартнома барои ҳамаи истеъмолкунандагон бояд яқхела бошанд, ба истиснои ҳолатҳое, ки дар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ барои гурӯҳҳои алоҳидаи истеъмолкунандагон фароҳам овардани имтиёзҳо пешбинӣ гардидаанд.

3. Субъекти савдо ва хизматрасонии маишӣ ўҳдадор аст, ки мавҷудияти нархномаҳои ягона, дақиқ ва ба расмият даровардашударо барои молҳои фурушӣ бо зикри номи мол, навъ, нархи вазн ё воҳиди мол, имзои шахси аз ҷиҳати моддӣ масъул ё мўҳри ташкилот ва санаи таҳияи нархнома таъмин намояд.

4. Ҳангоми дастифурушии мол фурушанда ўҳдадор аст бо худ нархномаеро дошта бошад, ки дар он номгўй ва нархи мол зикр гардидааст.

5. Бо мақсади танзими давлатии нархи молҳо ва намудҳои алоҳидаи молу хизматрасонии аз ҷиҳати иҷтимоӣ муҳим Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон механизмҳои мухталифи нарх ва тарифҳои (аз ҷумла муқаррар намудани ҳадди ақал ва ё ҳадди ниҳой, танзими нархи иловагии (иловапулии) онҳо (аз ҷумла, муқаррар намудани ҳадди ниҳой (ҳадди ақал ва ё ҳадди ниҳой), мониторинги калкулятсия ва ташаққули нархро барои ин молҳо истифода мебаранд. Нарх ва тарифҳо барои чунин молҳо, иловапулӣ ба нархҳо мутобиқи қонунгузории зиддиинҳисорӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешаванд.

Моддаи 22. Навъҳои молу хизматрасонии аз ҷиҳати иҷтимоӣ муҳим

1. Дар объектҳои савдои чакана, хизматрасонии маишӣ, ки ба таври дахлдор махсус гардонида шудаанд, навъи молҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ муҳим фурухта ва хизматҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ муҳим расонида мешавад.

2. Ба навъҳои молҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ муҳим инҳо дохил мешаванд:

– молҳои озуқаворӣ – нон, маҳсулоти нонӣ, биринҷ, орд, намак, шакар, чой, гўшт, шир, маҳсулоти ширӣ, рағғани ҳайвоноту рағғани, маргарин, тухм, моҳӣ, ярма, маҳсулоти макаронӣ, картошка, қарам, лаблабу, сабзӣ ва пиёз;

– молҳои ғайриистеъмолий – собун, воситаҳои шустушўии синтетикӣ, ҳамираи дандон, мисвок, болопўши рағғани хоб ва либос, ҷўроби мардонаю занона, китоб, молҳои мактабӣ, сўзан, ришта, гўгирд, шамъ ва қароғ.

3. Ба навъҳои хизматрасонии аз ҷиҳати иҷтимоӣ муҳим инҳо дохил мешаванд:

– барои саргарошқонаҳо – мўйсаргирии оддӣ;

- барои шустагарӣ – шустушӯи болопӯши рахти хоб;
- барои ҳаммом ва саунаҳо – қабули душ;
- барои корхонаҳои таъмири асбобу анҷоми маишӣ, радиоэлектронӣ, мошину дастгоҳҳои маишӣ – таъмири яхдон, асбобҳои гармидиҳанда, телевизор, дарзмол ва чангкашакҳо;
- барои ателйе – таъмири маҳсулоти дарздӯзӣ, насасоҷӣ бе поракунӣ, аз нав буридан ва аз нав дӯхтан;
- барои суратгирхона – тайёр намудани сурат барои хуччатҳо;
- барои корхонаҳои таъмири металл – сохтани калид;
- барои корхонаҳои таъмири пойафзол – ҳама гуна таъмир, ба истиснои нав ва иваз намудани қисми болоӣ ва пошнаи пойафзол.

БОБИ 6. ТАШАККУЛЁБИИ ЗАХИРАҲОИ ИТТИЛООТИИ ДАВЛАТӢ ДАР СОҲАИ САВДО ВА ХИЗМАТРАСОНИИ МАИШӢ

Моддаи 23. Ташаккулёбии захираҳои иттилоотии давлатӣ

1. Таъминоти давлатии иттилоотӣ дар соҳаи савдо ва хизматрасонии маишӣ тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.
2. Дар сомонаҳои расмӣ мақоми ваколатдори давлатӣ ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ҳар се моҳ иттилооти зерин ворид мекунанд:
  - дар бораи қарорҳои қабулнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ;
  - дар бораи нашри санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки муносибатҳоро дар соҳаи савдо ва хизматрасонии маишӣ танзим менамоянд;
  - дар бораи нархи миёнаи намудҳои алоҳидаи мол;
  - дигар иттилооти муайяннамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ.
3. Мақоми ваколатдори давлатӣ пешбурди феҳристи савдо ва хизматрасонии маиширо ташкил мекунад ва дастрасии маълумоти онро таъмин менамояд. Феҳристи савдо ва хизматрасонии маишӣ маълумотро дар бораи субъектҳои савдо, субъектҳои савдои чакана (ба истиснои молистеҳсолкунандагон) ва дигар субъектҳои савдо оид ба вазъи савдо ва хизматрасонии маишӣ дар бар мегирад.
4. Барои ба феҳристи савдо ва хизматрасонии маишӣ ворид намудани маълумоти дар қисми 3 моддаи мазкур пешбинишуда, ки ворид намудани чунин маълумотро тасдиқ менамояд, пешбинӣ намудани тобеият чӣхати анҷом додани амали муайян, қабули қарор нисбат ба субъектҳои савдо, субъектҳои савдои чакана (ба истиснои молистеҳсолкунандагон), дар хусуси ар феҳристи савдо ва хизматрасонии маишӣ мавҷуд будани иттилоот оид ба ҳамин субъектҳои хоҷагидор ва (ё) савдо ва хизматрасонии маишӣ ситонидани маблағ манъ аст.
5. Субъектҳои савдо ва хизматрасонии маишӣ, ки ба савдои чакана, яклуфт, дигар намудҳои фаъолияти савдо, хизматрасонии хӯроки умумӣ ва хизматрасонии маишӣ машғуланд, ўҳдадоранд, ки ба мақоми ваколатдори давлатӣ барои ташаккули захираҳои давлатии иттилоотӣ тибқи шакл ва мӯҳлати муайяннамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ маълумот пешниҳод намоянд.

БОБИ 7. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 24. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 25. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

**Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Эмомалӣ Раҳмон

ш. Душанбе, 19 марти соли 2013,

